

РОЗБУДОВА ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

В умовах реструктуризації під впливом євроінтеграційних процесів, все актуальнішою стає проблема підвищення конкурентоспроможності аграрного бізнесу України і забезпечення його сталого розвитку, від чого суттєво залежить і розвиток сільських територій країни. Вирішення цієї проблеми можливе за умови застосування інструментарію запобігання або мінімізації впливу змін макросередовища на розвиток вітчизняного аграрного бізнесу, формування програми дій і організації контролю за її виконанням у рамках механізмів симулювання розвитку сільських територій країни через впровадження інновацій на найбільш важливих напрямках, зокрема – в інфраструктурі.

Інноваційна складова економічного розвитку сільських територій України формується під впливом багатьох чинників, пов'язаних з характером інституційних змін у державі загалом, та в окремих регіонах зокрема (рис. 1). С. Жубаркін, досліджуючи особливості формування категорії «сталий розвиток сільських територій», зазначає, що визначальний вплив на даний процес мають особливості розвитку суспільно-політичних процесів у межах відповідних сільських територіальних громад, рівень матеріального добробуту та якості життя їхніх мешканців, розвиненість виробничої, транспортної, комунальної та соціальної інфраструктури села, природно-кліматичні та геоекономічні умови господарювання, наявний ресурсний потенціал [1, с. 12-13]. Значна увага зосереджується на активність малого та середнього підприємництва в межах сільських територій, рівень залучення у сферу їх економічного функціонування індивідуальних господарств та інші чинники.

Водночас, сучасний макроекономічний стан в Україні не дає інвестору гарантій на те, що в разі успішної реалізації ним інноваційного проекту, він зможе сповна розраховувати на отримання дивідендів [2, с. 21]. Більше того, є всі підстави очікувати, що після того, як проект почне приносити чистий прибуток, виявиться чимало охочих отримати свою частку. У цих умовах не тільки ризиковані інноваційні, але й навіть звичайні інвестиційні проекти, спрямовані на просте розширення виробництва, видаються мало вмотивованими. Значні проблеми є у нормативно-правовому та інституційному забезпеченні інноваційного розвитку сільських територій.

Мороз О.О., досліджуючи соціально-економічні проблеми відтворення та ефективного використання ресурсного потенціалу села та аналізуючи сучасний стан розвитку сільських територій країн-членів ЄС, приходить до висновку, що лише інноваційний розвиток сприяє нарощенню виробництва продовольства та відродженню сільських територій [3, с. 59]. Сільське господарство з його порівняно стабільним асортиментом продукції, безумовно, належить до галузей зі змінною технологією. Історичні зміни у технологіях вирощування сільськогосподарських культур зумовили зниження до десятка разів витрат праці з розрахунку на 1 га посіву при одночасному підвищенні врожайності й поліпшення умов праці [4, с. 58-59]. Таким чином, у сільському господарстві та його інфраструктурному забезпеченні зміна технології має більш глибокий ефект, ніж поява нової продукції. Враховуючи

вищезазначене, характерним для розвинутих країн є інвестування значних коштів у інфраструктурні об'єкти.

Рис. 1. Передумови здійснення інноваційної діяльності на сільських територіях

Джерело: власні дослідження

Будучи частиною інфраструктури економіки, інфраструктура аграрного сектора економіки сприяє створенню загальних передумов відтворювального процесу, умов зростання і розвитку агропромислового виробництва, що виступає найбільш суттєвою ознакою, яка конкретизує її економічну природу. Зміст інфраструктури аграрного сектора економіки виражається в економічних відносинах, що виникають між інфраструктурними суб'єктами, з одного боку, і іншими господарюючими суб'єктами і сільським населенням, які користуються послугами інфраструктури. Дані відносини складаються з приводу: створення умов відтворення факторів виробництва, надання торгово-посередницьких, транспортно-експедиційних, кредитно-фінансових, інформаційно-реklamних та інших видів послуг; розподілу і перерозподілу матеріальних, фінансових і трудових ресурсів і доходів [5, с. 62].

Сучасне розуміння інфраструктури аграрного сектора економіки передбачає виділення в її функціональній структурі наступних елементів: соціальна інфраструктура, що забезпечує умови відтворення людського фактора; виробнича інфраструктура – техніко-технологічного і природного; інституційна інфраструктура – інституційного та організаційного; інформаційна інфраструктура – інформаційного фактора [6, с. 78].

Враховуючи вищезазначене, цілком очевидним є факт взаємозалежності рівня розвитку інфраструктури аграрного сектора та сільських територій в цілому. Так, для прикладу, соціальна інфраструктура, будучи одним з елементів інфраструктури аграрного сектора є одночасно і елементом структури сільських територій, сприяє їх розвитку, або ж, в іншому випадку, стагнації і занепаду.

Оскільки Україна розглядає як один з пріоритетних напрямків інтеграції – європейський простір, доцільно більш детально проаналізувати досвід країн членів-ЄС щодо інноваційного розвитку сільської місцевості.

Розвиток сільських територій був і залишається життєво важливим об'єктом економічної політики Європейського Союзу. Першочерговими кроками у формуванні політики сільського розвитку країн-членів ЄС, в рамках реалізації Спільної аграрної політики стали заходи стимулювання інвестицій у сільське господарство та занепадаючі сектори. Підтримка переробки та маркетингу була покликана інтегрувати всі складові виробничого ланцюга від виробництва до реалізації та сприяти подальшому поліпшенню сільськогосподарських структур і конкурентоспроможності сировинного сектора за рахунок розбудови інфраструктурних об'єктів. В країнах-членах ЄС почали переважати концепції сталого розвитку, що забезпечують розробку і впровадження методів вирішення проблем розвитку на основі комплексного дослідження сільських територій. З'являються нові завдання: зупинити міграцію населення і зберегти навколишнє середовище.

Таким чином, ми можемо зробити висновок про дуже тісний зв'язок сільських територій з розвитком агропромислового комплексу і, особливо, його інфраструктури. В аграрній сфері формування і розвиток інфраструктури є обов'язковою умовою ефективної взаємодії суб'єктів основного і допоміжного виробництва, що зв'язує попит і забезпечує перетворення всіх видів ресурсів у чинники виробництва, що сприяє створенню загальних передумов відтворювального процесу, зростання і розвитку агропромислового виробництва.

Література:

1. Жубаркин С. Организационно-экономический механизм развития сельских территорий / С. Жубаркин // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2013. – № 5/6. – С. 12-16.
2. Паламарчук Р. П. Економіко-екологічні аспекти матеріально-технічного забезпечення інтегрованих підприємств в умовах інтенсивного землеробства: практичні рекомендації / Р. П. Паламарчук, С. П. Ковальова [та ін.]; «Житомирська філія ДУ Інститут охорони ґрунтів України». – Житомир, 2015. – 88 с.
3. Мороз О. О. Інституціональна система аграрної економіки України: монографія / О. О. Мороз. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. – 438 с.
4. Рябоконь В. П. Тенденції розвитку соціальної сфери села на сучасному етапі / В. П. Рябоконь // Економіка АПК. – 2015. – № 4. – С. 57-63.
5. Дієсперов В. С. Сільські громади та адміністративно-територіальна реформа / В. С. Дієсперов // Економіка АПК. – 2015. – № 1. – С. 56-63.
6. Булавка О. Г. Суцільна паспортизація сіл України – основа розвитку сільських територій / О. Г. Булавка // Економіка АПК. – 2013. – № 2. – С. 77-80.